

Kuolainta vastustavan ratsun

Ratsastaja kommunikoi hevosen kanssa istunnallaan, pohje-, ohjas- ja ääniavulla. Kuolain hevosen suussa ei ole tarkoitettu jarruksi, vaan se on olennainen osa kokonaisuutta ratsukon välisessä keskinäisessä vuoropuhelussa. Kovakätinen ratsastaja, joka ei palkitse hevosta oikein tehdystä suorituksesta poistamalla ohjaspainetta sopivalla hetkellä, tekee hevosesta nopeasti kovasuisen.

TEKSTI JA KUVAT: KAT SUTPHIN

Hevonen oppii nopeasti vastustamaan tai välttämään kuolainta ja ohjaspainetta, mikäli sitä ratsastetaan kovalla kädellä, se ei ymmärrä apujen merkitystä tai sille ei anneta tarpeeksi aikaa reagoida ratsastajan käskyihin ennen kuin ohjaspainetta lisätään.

Ratsastajan kevyistä avuista hyvin pysähtyvä hevonen osaa selkäänsä oikeaoppisesti käyttämällä siirtää painoan takaosalleen keventäen samalla etuosaansa. Hevosen tulee kuunnella rentona ratsastajan apuja ja hyväksyä jännittämättä kuolaimen aiheuttama ohjaspaine suussa.

Ohjasavuilla ei ole mitään merkitystä hevoselle, jos se ei koskaan saa helpotusta paineesta sen suorittaessa ratsastajan pyytämällä tavalla. Hevonen pyrkii välttämään ohjaspainetta ja siitä aiheutuva kipua suussa nostamalla päätään ylös, menemällä kuolaimen alle, pureutumalla kuolaimen, aukomalla suutaan tai olemalla reagoimatta pidätteisiin. Kuolainta välttävän tai vastustavan ratsun herkistäminen ohjasavuille vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä. Mitä kauemmin hevosta on ratsastettu väärin, sitä kauemmin prosessi kestää.

Hevonen ei luonnostaan vastaa ratsastajan apujen luomaan paineeseen pehmeästi myötäämällä ja painetta väistämällä, mikäli sille ei ole opetettu paineen tarkoitusta ja palkittu sitä poistamalla paine juuri sopivalla hetkellä, kun se tekee tai yrittää tehdä ratsastajan haluamalla tavalla. Jotta hevonen pysyy herkkänä ja taipuisana sekä toimii kevyillä avuilla, ratsastajan tulee hallita paineen ja paineen poiston oikea ajoitus sekä käyttää mahdollisimman kevyitä apuja.

Ratsastajan tulee välttää antamasta ristiriitaisia apuja hevoselle ja istunnallaan hänen tulee osata luoda hevoselle sopivat edellytykset oikeaoppiseen ja tasapainoiseen liikkumiseen, jolloin hevonen siirtää painoan takajaloilleen astuen niillä kunnolla alleen keventäen samalla etuosaansa. Hevosen voima ja moottori ovat sen takapäissä. Jotta kokonaisuus toimisi, hevosta tulee ratsastaa takaa eteenpäin istuntaa

herkistäminen ohjasavuille

Mtä paremmin hevonen peruuttaa, sitä paremmin se yleensä myös pysähtyy ja kuuntelee pidätteitä.

Peruutuksessa ratsastaja pyytää istunnallaan hevosta siirtämään painoa takaosalleen, pohjeavuille ajetaan hevosta liikkeelle ja kevyellä ohjastuntumalla pidätetään hevosta liikkumasta eteenpäin. Hevosen ottaessa askeleen taaksepäin palkitaan hevonen poistamalla ohjaspaine.

ja pohjeapuja käyttäen yhdistettynä tarvittaessa kevyisiin ohjasapuihin. Hevoselta ei tulisi vaatia enempää kuin sille on jo opetettu.

Mikäli hevonen pyrkii välttämään tai vastustamaan kuolainta, tulisi ensimmäiseksi tarkistaa, johtuuko ongelma mahdollisesti hampaiden aiheuttamasta kivusta hevosen suussa. Samalla tulee myös varmistaa, että kuolain on sopiva eikä aiheuta kipua. Jos ongelma on puutteellisen peruskoulutuksen tai kovakätisen, ratsastajan aiheuttama, hevonen joudutaan herkistämään ja kouluttamaan uudelleen ohjasavuille, jotta se ymmärtäisi niiden merkityksen. Ongelman syy ei poistu vaihtamalla kovempaan kuolaimeseen, käyttämällä martingalia, gramaneita ja/tai kiristämällä turparemmiä, mikäli hevonen ei ymmärrä, mitä siltä pyydetään tai ohjasavut ovat menettäneet merkityksensä hevoselle. Kovemalla kuolaimella ja apuohjien käytöllä ratsastaja ainoastaan peittää ongelman ja saa näennäisesti enemmän mekaanista kontrollia.

Herkistäminen kevyille ohjasavuille

Lännenratsujen koulutuksessa sekä nuorelle kouluttamattomalle hevoselle että uudelleen koulutettavalle ratsulle opetetaan aluksi kevyen ohjaspaineen merkitys maasta käsin näyttämällä, kuinka paine poistuu hevosen myödetessä sille ratsastajan haluamalla tavalla. Harjoitusten sujuessa hyvin maasta käsin siirrytään kouluttamaan ratsua selästä käsin.

Alussa ratsua kontrolloidaan istunnon ja pohjeapujen lisäksi pelkätään yhtä ohjaa käyttämällä, jolloin sen on vaikeampi yrittää pureutua kuolaimeseen. Hevoselle opetetaan aluksi sivusuuntaisten ohjasapujen merkitys pyytämällä sitä johtavan ohjan kevyellä tuntumalla kääntämään päätään kaulaa taivuttamalla oikealle ja vasemmalle. Ohjaspaineen tulee olla hyvin pieni, eikä ratsastaja saa lisätä painetta hevosen mahdollisesti vastustaessa sitä. Paine ohjassa pidetään tasaisena, kunnes hevonen osoittaa ensimmäisen yrityksen myödetä paineelle taivuttamalla kaulaa ratsastajan haluamaan suuntaan. Tällöin hevosta tulee palkita välittömästi paineen poistolla. Paineen poiston ajoitus on erittäin tärkeä. Mikäli se ajoitetaan väärään hetkeen hevosen vastustaessa ratsastajan ohjastuntumaa, hevosen ohjasapuja vastustavaa käytöstä vain vahvistetaan entisestään.

Kun hevonen ymmärtää, mitä siltä ohjaspaineella pyydetään, voidaan pyytää vähitellen enemmän taivutusta ja pidemmäksi ajaksi.

Hevosen ollessa taipuisa sivusuuntaisille taivutuksille sitä voidaan vähitellen pyytää myös myötämään niskastaan molempien ohjien yhtäaikaiselle paineelle ensin maasta käsin harjoitellen ja sitten selästä käsin hevosen seisossa paikoillaan.

Harjoitusten sujuessa hyvin hevosen seisossa paikoillaan, siirrytään harjoittelemaan käynnissä sivusuuntaisilla taivutuksilla suunnanvaihtoja ja voltteja. Hevosen myödetessä taipuisasti lateraalisisille ohjasavuille

ratsastajalla on aina kontrolli hevosen suunnasta. Samaten hän pystyy säätämään vauhtia jonkin verran tässä vaiheessa ohjaamalla hevosen tarvittaessa voltille, jolloin sen vauhti ei pääse kiihtymään.

Yksi ohja kontrolloi, kaksi kommunikoi

Hevoselle opetetaan yhden ohjan pysähdys, jossa ratsastaja liu'uttaa kättään ohjaa pitkin kohti hevosen suuta, ottaa kevyen tuntuman ja pyytää hevosta taivuttamaan turpaansa kohti ratsastajan jalkaa. Hevonen

pidetään kaulastaan taivutettuna ja ohjaspaine poistetaan vasta kun hevonen on pysähtynyt. Normaalisti hevonen tulee harjoituksen alussa pyörimään paikoillaan hetken ennen kuin se ymmärtää, mitä siltä yhdellä ohjalla pyydetään. Kun se yhdistää yhden ohjan paineen pysähtymiseen, yleensä jo pelkkä käden liu'uttaminen ohjaa pitkin hevosen suuta kohti saan sen pysähtymään. Harjoitusta tulee tehdä tasapuolisesti sekä oikealle että vasemmalle aluksi käynnissä. Yhtä ohjaa käyttämällä ratsastajalla on täysi kontrolli hevosesta, hevosen takapäin liike ja voima on kytketty erilleen sen etupäästä. Yhden ohjan pysähdystä ei kuitenkaan tule käyttää hätäjarruna, mikäli hevosta ei ole koulutettu siihen etukäteen. Harjoitteluun ravissa ja tämän jälkeen laukassa siirrytään vasta kun kaikki sujuu hyvin ensin käynnissä.

Kun hevonen on pysäytetty yhdellä ohjalla, annetaan sen seisoa hetki paikoillaan ja sen jälkeen voidaan pyytää sitä molempia ohjia käyttämällä myötäämään niskastaan. Paine poistetaan heti kun hevonen reagoi halutulla tavalla. Kun hevonen myötää taipuisasti ja kevyesti niskastaan molempien ohjien paineelle, voidaan myös alkaa vähitellen harjoitella peruuttamista, jolloin hevonen oppii yhdistämään aluksi peruutuksessa käytettävän painoavun yhdistettynä kahden ohjan käyttöön taaksepäin suuntautuvaan liikkeeseen.

Hevosen herkistyttyä ohjasavuille ja ymmärtäessä niiden merkityksen voidaan siirtyä yhden ohjan kontrollista kahdella ohjalla kommunikointiin hevosen kanssa.

Peruuttaa hyvin, pysähtyy hyvin

Peruutusharjoituksilla voidaan parantaa hevosen pysähdystä ja siirtymisiä hitaampiin askellajeihin. Sekä peruuttamisessa, pysähtymisessä että siirtymisissä alaspäin hevosen tulee osata käyttää takapäätä oikein astuen takajaloillaan hyvin allensa samalla siirtäen painoaan takaosalleen, jolloin hevonen pyöristää selkensä, myötää niskastaan ja samalla keventää etupäättänsä.

Paikoillaan seisten otetaan ensin kevyt ohjastuntuma molemmilla ohjilla ja tarkistetaan hevosen kuuntelevan ratsastajaansa myöden rennosti niskastaan, jolloin ratsastajan tulee myötää poistamalla ohjaspaine. Istunnalla pyydetään hevosta siirtämään painoaan taaksepäin ja pohjeavuille ajetaan hevosta liikkeelle. Hevosen valmistautuessa ottamaan askeleen ohjasavuilla pidätetään hevosta liikkumasta eteenpäin ja näytetään haluttu suunta ts. ohjataan taaksepäin. Ohjista ei tule vetää taaksepäin, jolloin hevonen vain mahdollisesti oppii vastustamaan kuolainta tai nojaamaan siihen. Kohottamalla ohjasotetta pyydetään

Herkistettäessä ratsua ohjasavuille opetetaan kevyen tuntuman merkitys aluksi maasta käsin. Ohjaspaine poistetaan välittömästi hevosen myödetessä sille.

hevosta keventämään etuosaansa ja samalla sitä ehkäistään menemästä kuolaimen alle. Hevosen astuessa taaksepäin ratsastajan tulee myödetä ohjalla ja pyrkiä peruuttamaan hevosta istunnalla ja pohjeavuille. Koulutusvaiheessa voidaan yhdistää ääniavut paino- ja pohjeapujen käyttöön tehostamaan ratsastajan käskyjä.

Hevosen peruuttaessa hyvin voidaan siirtyä harjoittelemaan pysähtymistä käynnistä. Ratsastaja tarkistaa puolipidätteellä hevosen kuuntelevan rennosti ratsastajaansa, istuu syvälle alas satulaan "lopettaen" vartalollaan eteenpäin ratsastamisen yhdistettynä mahdollisesti pysäyttävään ääniapuun. Mikäli hevonen ei reagoi paino- ja ääniapuun, otetaan kevyt pidättävä ohjastuntuma, josta myödetään heti hevosen pysähtyessä. Hevosen annetaan seistä hetken ajan paikoillaan ennen kuin pyydetään lähtemään uudelleen eteenpäin tai pyydetään peruutusta. Vähitellen siirrytään harjoittelemaan pysähdyksiä ravista ja lopulta laukasta.

Kevyiden apujen merkitys

Hevonen pysyy taipuisana, herkinä ja kevyenä ratsastajan avuille, mikäli sillä ratsastetaan mahdollisimman kevyitä apuja käyttäen ja sille annetaan etenkin koulutuksen alussa tarpeeksi aikaa reagoida ratsastajan pyyntöihin painetta lisäämättä. Kun hevonen reagoi tai yrittää reagoida pyydetyllä tavalla, se tulee aina palkita paineen poistolla.

Ratsastajan tulee pyrkiä kehittämään omaa istuntaansa hevosen hallitsemiseksi ja pitää mielessä, että kuolainta ja ohjia käytetään ainoastaan kommunikointiin hevosen kanssa.

Hevosen koulutuksessa ja herkistämässä uudelleen kevyille ohjasavuille tulee aina käyttää mahdollisimman pehmeitä kuolaimia, joiden vai-

Hevosen myödetessä taipuisasti lateraaliseen ohjaspaineelle, sille voidaan opettaa yhden ohjan pysähdys.

kutus tulee ensimmäisenä hevosen suupieliin. Mikäli hevonen jännittää kuolainta suussa tai sillä on suu- tai hammasongelmia, voidaan käyttää myös kuolaimetonta suitsitusta kuten sidepull tai bosal-hackamore.

Tarkoitus on saada hevonen toimimaan mahdollisimman kevyillä avuilla, jolloin koulutuksessa sille näytetään käyttämättä apuohjia tai kovia kuolaimia, kuinka se toimissaan ratsastajan pyytämällä tavalla palkitaan paineen poistolla. Apuohjia käyttämällä hevonen ei välttämättä opi itsenäisesti yhdistämään paineen poistoa oikein tehtyyn suoritukseen. Vipuvartiset kuolaimet puolestaan eivät sovellu lateraalisten ohjasapujen peruskoulutukseen. •